

PATRIK ROTFUS

STRAH MUDROGA

II tom

*Hronika o kraljoubici:
Dan drugi*

Prevela
Vesna Stojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Patrick Rothfuss

THE WISE MAN'S FEAR

Copyright © 2011 by Patrick Rothfuss

All rights reserved.

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

STRAH
MUDROGA

POGLAVLJE SEDAMDESET PETO

Igrači

TOKOM NEKOLIKO NAREDNIH SATI PEŠAČENJA DAO SAM SVE OD sebe da upoznam ljude koje mi je Alveron stavio na grbaču. Govorim figurativno, naravno, jer je jedna od njih bila žena i sve petoro smo išli pešice.

Tempi mi je prvi privukao pažnju i najduže je zadržao, jer je to bio prvi adamski plaćenik koga sam ikad video. Daleko od zadivljujućeg ubice hladnog pogleda kakvog sam očekivao, bio je prilično neugledan, ni previsok ni mnogo krupan. Imao je svetlu kožu, svetlu kosu i svetlosive oči. Lice mu je bilo prazno poput neispisane hartije. Neobično prazno. *Namerno* prazno.

Znao sam da adamski plaćenici nose krvavocrvenu odeću kao nekakav simbol. Ali Tempijeva odeća je bila drugačija nego što sam očekivao. Košulja mu je bila pritegnuta pomoću desetak kaiševa od meke kože. Pantalone su mu takođe oko butina, listova i kolena bile čvrsto pritegnute kaiševima. Sve je bilo iste blistave, krvavocrvene boje i pripijalo se uz njega poput gospodske rukavice.

Kako je dan postajao sve topliji, primetio sam da je počeo da se znoji. Nakon života na svežem i razređenom vazduhu Stormvala, mora da mu je vreme izgledalo nesrazmerno toplo. Sat pred podne popustio je kožne kaiševe na košulji i skinuo je obrisavši njom znoj s lica i ruku. Nije mu ni najmanje smetalo što kraljevskim drumom hoda go do pojasa.

Tempijeva koža bila je izuzetno bleđa, gotovo krem boje, telo mršavo i glatko kao u lovačkog psa, a mišići su mu se pomerali skladno kao kod životinje. Pokušao sam da ne buljim, ali nisam mogao a da ne primetim blede ožiljke kojima su mu bili prošarani ruke, grudi i leđa.

Nijednom rečju nije se požalio na toplotu. Izgleda da je retko govorio, a na većinu pitanja odgovarao je klimanjem ili odmahivanjem glavom. Nosio je putnu torbu nalik mojoj, a njegov mač, nimalo zastrašujući, delovao je kratko i neupečatljivo.

Dedan se nije mogao više razlikovati od Tempija. Bio je visok, plećat i debelog vrata. Nosio je težak mač, dug nož, a na sebi je imao rasparen oklop od kuvane kože, često krpljen i dovoljno čvrst da izdrži udarce. Ako ste ikada videli čuvara karavana, onda ste videli Dedana ili bar nekog pravljenog od istog štofa.

Najviše je jeo, žalio se, psovao i bio tvrdoglaviji od magarca. Ali da budemo poštene, bio je i druželjubiv i voleo je da se smeje. Bio sam u iskušenju da ga zbog njegovog ponašanja i veličine proglasim glupim, ali kad je hteo, Dedan je umeo da bude dovitljiv.

Hespe je bila plaćenica. To nije tolika retkost kao što neki misle. Po izgledu i opremi bila je gotovo preslikani Dedan. Koža, težak mač, pomalo ogrubeo izgled veterana. Imala je široka ramena, snažne šake i gordo lice četvrtaste vilice. Kosa joj je bila svetla i meka, ali kratko podšišana kao u muškarca.

Ipak, bila bi greška posmatrati je kao žensku verziju Dedana. Nasuprot Dedanovoj razmetljivosti, ona je bila povučena. I dok je Dedan, kad ne bi izgubio vlast nad sobom, bio prijatan, Hespe je bila kruta, kao da stalno očekuje da će je neko izazvati.

Marten je bio najstariji među nama, naš tragač. Obučen u malo kože, mekše i bolje održavane od Dedanove i Hespine, nosio je dug i kratak nož i lovački luk.

Radio je kao lovac pre nego što je pao u nemilost baroneta o čijim šumama se brinuo. U poređenju s tim, plaćenički posao je bio bedan, ali mu je omogućavao da preživi. Uprkos tome što nije bio ni približno upečatljiv koliko Dedan ili Hespe, bio je dragocen zbog svoje veštine u baratanju lukom.

Njih troje je pre nekoliko meseci napravilo nekakav labav ortakluk i od tada su nudili svoje usluge zajedno. Marten mi je rekao da su i

ranije obavljali poslove za Mera, a najskoriji je bio izviđanje zemlje oko Tinjueja.

Trebalo mi je desetak minuta da shvatim da bi Marten trebalo da bude vođa ovog pohoda. Bolje se snalazio u šumi nego svi mi zajedno, a čak je jednom ili dvaput lovio ljude za nagradu. Kad sam mu ovo pomenuo, odmahnuo je glavom i nasmešio se rekavši mi da je jedno želeti, a sasvim drugo umeti nešto da uradiš.

Poslednji sam bio ja: njihov neustrašivi vođa. Mer me je u pismu opisao kao „proncljivog, dobro obrazovanog mladića raznolikih korisnih“. Mada je to bilo sasvim tačno, zvučalo je kao da sam najbeskorsniji dvorski kicoš na svetu.

Nije mi išlo u korist ni to što sam bio mnogo mlađi od svih njih i što sam na sebi imao odeću koja je bila prikladnija za večernju zabavu nego za put. Nosio sam svoju lautu i Merovu kesu. Nisam imao ni mač, ni oklop, ni nož.

Rekao bih da nisu bili načisto šta da misle o meni.

Do zalaska sunca ostalo je još oko sat kad prođosmo pored nekog kotlokrpe. Nosio je tradicionalni smeđi ogrtač uvezan užetom oko struka. Nije imao kolica, ali je vodio magarca, toliko natovarenog naramcima koječega da je ličio na pečurku.

Polako nam se približavao pevajući:

*Nema šta da se popravi, ni šta da se skrpi
Al' mudar uvek ima šta da kupi.
U suncu uživaj,
Sad dobro je, al' znaj,
Stani sad, da se ne bi kajao.
Što jednostavno ne bi platio,
Za crne dane da se pripremiš
Neg' pokisao na kotlokrpu da pomisliš.*

Nasmejao sam se i zapljeskao. Prave putujuće kotlokrpe su retkost i uvek mi je drago kad nekog od njih sretnem. Majka mi je rekla da donose sreću, a otac ih je cenio zbog vesti koje su donosili. Pošto mi je očajnički trebalo nekoliko sitnica, ovaj susret me je trostruko više obradovao.

„Hej, kotlokrpo“, reče Dedan smešeći se. „Trebaju mi vatra i pinta. Koliko još ima do neke gostionice?“

Kotlokrpa pokaza na put kojim je došao. „Ni dvadeset minuta hoda.“ Odmerio je Dedana. „Ali nemoj mi reći da ti baš ništa ne treba“, ukorio ga je. „Svakome nešto treba.“

Dedan učtivo odmahnu glavom. „Izvini, kotlokrpo. Kesa mi je previše tanka.“

„A ti?“ Kotlokrpa me odmeri od glave do pete. „Deluješ mi kao momak kome nešto treba.“

„Zaista mi treba nekoliko stvarčica“, priznao sam. Videvši da ostali čežnjivo gledaju niz put, pokazah im da krenu. „Idite vi“, rekao sam im. „Evo me za nekoliko minuta.“

Dok su se oni udaljavali, kotlokrpa je cereći se trljao ruke. „Dobro onda, šta ti to tražiš?“

„Za početak, malo soli.“

„I kutiju da je u nju staviš“, rekao je i počeo da rovari po svežnjevima na magarcu.

„Trebao bi mi i jedan nož, ako imaš neki koji nije teško nabaviti.“

„Naročito ako ideš na sever“, rekao je i ne trepnuvši. „Opasni su tamo putevi. Ne bi valjalo da budeš bez noža.“

„Da li si ti imao nekih teškoća?“, upitao sam, nadajući se da možda zna nešto što bi nam moglo pomoći da nađemo razbojнике.

„O ne“, rekao je kopajući po svežnjevima. „Nije baš toliko loše da bi nekom palo na pamet da dira kotlokrpu. Ipak, gadan je to deo puta.“ Izvadio je dugačak, uzan nož u kožnim koricama i pružio mi ga. „Ramstonski čelik.“

Izvukao sam ga iz korica i dobro proučio sečivo. Zaista je bio od ramstonskog čelika. „Ne treba mi nešto toliko fino“, rekao sam i vratio mu ga. „Koristiću ga za svaki dan, najviše za jelo.“

„Ramston je dobar za svakodnevnu upotrebu“, reče kotlokrpa gurajući mi nož nazad u ruke. „Možeš njim da seckaš ogrev, a onda se, ako želiš, obriješ. Nikad se ne istupi.“

„Možda ću morati pošteno da ga rabim“, razjasnio sam. „A ramston je krt.“

„Zaista je tako“, jednostavno priznade kotlokrpa. „Kao što je moj otac imao običaj da kaže 'najbolji nož koji ćeš ikad imati dok se ne

polomi.' Ali isto bi se moglo reći za bilo koji nož. A, da budem iskren, to je jedini nož koji imam.“

Uzdahnuo sam. Znam kad me smotaju. „I kutiju za kresivo.“

Izvadio je jednu maltene pre nego što sam to izgovorio. „Nisam mogao a da ne primetim da imaš malo mastila na prstima.“ Pokazao je na moje šake. „Imam ovde nešto kvalitetne hartije. A i pera i mastilo. Nema ničeg goreg nego kad dobiješ ideju za pesmu, a ne možeš da je zapišeš.“ Pružio mi je kožni paket s papirom, perima i mastilom.

Odmahnuo sam glavom, svestan da Merova kesa neće večno trajati. „Mislim da sam na neko vreme završio s pisanjem pesama, kotlokrpo.“

Slegao je ramenima, i dalje pružajući paket. „Onda za pisanje pisama. Znam čoveka koji je jednom morao da probuši venu da svojoj ljubljenoj dami napiše poruku. Dramatično, naravno. Simbolično, svakako. Ali i bolno, nehigijenski i više nego grozno. Sad svuda sa sobom nosi pero i mastilo.“

Prebledelo sam jer su me kotlokrpine reči podsetile na nešto drugo što sam zaboravio žureći da što pre odem iz Severena: Dena. Posle Merove priče o razbojnicima, dve boce jakog vina i neprospavane noći, sasvim sam je smetnuo s uma. Otišao sam bez reči posle naše užasne svađe. Šta će pomisliti ako, nakon onih grubih reči, tek tako nestanem?

Već sam bio ceo dan udaljen od Severena. Ne mogu tek tako da se vratim samo da bih joj rekao da odlazim. Na trenutak sam razmišljao o tome. Ne. Osim toga, i sama Dena često bi se bez reči upozorenja izgubila na nekoliko dana. Sigurno će shvatiti ako i ja uradim isto...

Budalo. Budalo. Budalo. Misli su mi se komešale dok sam pokušavao da odaberem između nekoliko neugodnih mogućnosti.

Kad začuh grubo njakanje kotlokrpinog magarca, nešto mi iznenada pade na pamet. „Kotlokrpo, ideš li za Severen?“

„Samo prolazim“, reče. „Ali da, idem.“

„Upravo sam se setio da moram poslati jedno pismo. Ako ti ga dam, možeš li da ga isporučiš u izvesnu gostionicu?“

Polako je klimnuo glavom. „Mogao bih“, reče. „S obzirom na to da će ti trebati hartija i mastilo...“ Osmehnuo se, ponovo mahnuvši paketom.

Iskrivio sam lice. „Trebaće mi, kotlokrpo. Ali koliko će me sve to koštati?“

Pogledao je u gomilu stvari. „So i kuhinja: četiri bita. Nož: petnaest bitova. Hartija, pera i mastilo: osamnaest bitova. Kutija za kresivo: tri bita.“

„I isporuka“, rekao sam.

„Hitna isporuka“, uz smešak reče kotlokrpa. „Nekoju dami, ako je suditi po izrazu na tvom licu.“

Klimnuo sam glavom.

„Dobro“, rekao je trljajući bradu. „Obično bih išao čak do trideset i pet, a onda bismo se natenane cenkali dok ti ne bi spustio na trideset.“

Cena je bila razumna, naročito ako se uzme u obzir koliko je bilo teško naći dobru hartiju. Ipak, bila je to trećina novca koji mi je Mer dao. Taj novac će nam trebati za hranu, smeštaj i ostale potrepštine.

Ali pre nego što sam stigao da odgovorim, kotlokrpa nastavi. „Sad, vidim da ti je to malo previše“, rekao je. „Nadam se da neću biti previše drzak ako kažem da na sebi imaš prilično lep ogrtač. Uvek sam spreman za razmenu.“

S nelagodnom privih oko sebe svoj divni tamnocrveni ogrtač. „Pretpostavljam da bih mogao da se odvojim od njega“, rekao sam s iskrenim žaljenjem u glasu. „Ali onda ću ostati bez ikakvog ogrtača. Šta da radim kad bude padala kiša?“

„To ćemo lako rešiti“, reče kotlokrpa. Izvadio je iz jedne torbe smotuljak materijala i pružio mi da ga pogledam. Nekada davno bio je crn, ali mu je boja od dugotrajne upotrebe i mnogo pranja izbledela u tamnozelenkastu.

„Malo je poderan“, rekoh opipavši pohaban šav.

„Samo je iznošen“, jednostavno reče prebacivši mi ga preko ramena. „Taman ti je. Boja ti pristaje, ističe ti oči. Osim toga, pored tih razbojnika na putu, bolje je da ne izgledaš previše imućno.“

Uzdahnuo sam. „Šta ćeš mi dati u zamenu za njega?“, upitao sam pružajući mu svoj prelepi ogrtač. „Pazi, taj ogrtač nema ni mesec dana, a nije osetio ni kap kiše.“

Kotlokrpa pređe rukama preko mog prelepog ogrtača. „Ima svakojake džepčiče!“, rekao je s divljenjem. „Prosto predivno!“

Opipao sam istanjeni materijal kotlokrpinog ogrtača. „Ako dodaš i iglu i konac, daću ti svoj ogrtač u zamenu za sve ostalo“, rekao sam u trenutku nadahnuća. „Uz to ću ti dati jedan gvozdeni, jedan bakreni i jedan srebrni peni.“

Iscerio sam se. Bilo je to budzašto. Ali toliko traže kotlokrpe u pričama kad prodaju nekakvu čudesnu magiju bezazlenom udovičinom sinu koji kreće u svet da traži sreću.

Kotlokrpa zabaci glavu i nasmeja se. „Baš sam to hteo da predložim“, rekao je. Zatim je prebacio moj ogrtač preko ruke i snažno mi protresao šaku.

Prekopao sam po džepu i pružio mu gvozdeni dreb, dva vintska polupenija i, na svoje veliko iznenađenje, jedan ejturanski polupeni. Imao sam sreće s ovim poslednjim, jer je vredeo mnogo manje od vinskog srebrnjaka. Ispraznio sam desetak džepova na svom tamnocrvenom ogrtaču u putnu torbu i uzeo svoje nove stvari od kotlokrpe.

Zatim sam brzo napisao pismo Deni, objasnivši da me je pokrovitelj iznenada oterao. Izvinio sam se zbog pre nagljenih reči koje sam izgovorio i rekao da ću se videti s njom čim se vratim u Severen. Voleo bih da sam imao više vremena da ga sastavim. Voleo bih da sam sročio nežnije izvinjenje, detaljnije objašnjenje, ali kotlokrpa je spakovao moj prelepi ogrtač i očigledno jedva čekao da krene dalje.

Pošto nisam imao vosak da zapečatim pismo, upotrebio sam smicalicu koju sam smislio dok sam pisao pisma u Merovo ime. Presavio sam list, a onda ga tako složio da biste morali pocepati hartiju kako biste ga ponovo razvili.

Pružio sam ga kotlokrpi. „To je za lepu crnokosu ženu po imenu Dena. Odsela je u *Četiri voštanice* u Donjem Severenu.“

„Sad se setih“, uzviknuo je gurnuvši moje pismo u džep. „Sveće.“ Mašio se za bisage i izvukao punu šaku debelih lojanica. „Sveće svima trebaju.“

Što je najčudnije, *zaista* bi mi koristilo nekoliko, ali ne iz razloga na koje je on mislio.

„Imam i malo voska za glancanje za tvoje čizme“, nastavio je, klopajući po svežnjevim. „Žestoke kiše padaju u ovo doba godine.“

Podigao sam ruke nasmejavši se. „Daću ti bit za četiri sveće, ali više od toga ne mogu da dam. Ako nastavimo ovako, moraću da kupim tvog magarca samo da bih sve mogao da ponesem.“

„Kako hoćeš“, rekao je, jednostavno slegavši ramenima. „Bilo mi je zadovoljstvo da poslujem s tobom, mladi gospodine.“

POGLAVLJE SEDAMDESET ŠESTO

Luč

DOK SMO NAŠLI DOBRO MESTO DA SE ULOGORIMO, SUNCE JE VEĆ počelo da zalazi. Dedan je otišao da traži drva za potpalu. Marten je počeo da secka šargarepe i krompir i poslao Hespera da napuni kotlić vodom. Uz pomoć Martenove male lopate, iskopao sam jamu za vatru.

Mada to niko od njega nije tražio, Tempa je uzeo jednu granu i mačem isekao tanke trake suvog drveta da ga upotrebi kao luč. Van korica, njegov mač i dalje nije delovao mnogo upečatljivo. Ali s obzirom na lakoću s kojom je gulio kao hartija tanke trake drveta, mora da je bio oštar poput briača.

Obložio sam jamu kamenjem. Tempa mi bez reči dodade šaku luči.

Klimnuo sam glavom. „Hoćeš moj nož?“, upitao sam, nadajući se da ću ga uvući u nekakav razgovor. Za poslednja dva dana jedva da sam s njim razmenio desetak reči.

Tempine blede oči pogledaše u nož o mom pojasu, pa opet u mač. Odmahnuo je glavom, uzrujano se vrpeljeći.

„Zar to ne oštećuje oštricu?“, upitao sam.

Plaćenik sleže ramenima izbegavajući moj pogled.

Počeo sam da potpaljujem vatru i tada napravih prvu grešku.

Kao što rekoh, u vazduhu se osećala hladnoća i svi smo bili umorni. Zato sam, umesto da pola sata jednu varnicu polako raspaljujem u pristojnu logorsku vatru, poređao grančice oko Tempine

luči, a onda oko nje ređao sve veće i veće grančice napravivši dobro nabijenu gomilu drva.

Baš kad sam završavao, pojavio se Dedan sa još jednim naramkom ogreva. „Krasno“, progundao je, dovoljno tiho da izgleda kao da priča sam sa sobom, ali i dovoljno glasno da svi čuju. „I ti si glavni. Divno.“

„Šta te sad muči?“, umorno upita Marten.

„Dečko ne gradi vatru nego malu drvenu tvrđavu.“ Dedan dramatično uzdahnu, pa nastavi tonom za koji je verovatno mislio da zvuči očinski, a zapravo je zvučao nadmeno. „Evo, ja ću ti pomoći. To se nikad neće zapaliti. Imaš li kremen i čelik? Pokazaću ti šta da radiš s njima.“

Niko ne voli da mu se obraćaju s visine, ali meni je to posebno mrsko. Dedan mi je dva dana jasno stavljao do znanja da me smatra budalom.

Umorno uzdahnuh. Svojim najstarijim, najnezadovoljnijim uzdahom. Morao sam tako da odigram. Mislio je da sam mlad i beskoristan. Morao sam mu jasno staviti do znanja da sam daleko od toga. „Dedane“, upitah, „šta znaš o meni?“

Belo me je pogledao.

„Jedno znaš“, mirno rekoh. „Znaš da je Mer mene postavio za vođu.“ Pogledao sam ga u oči. „Da li je Mer budala?“

Dedan prezrivo odmahnu rukom. „Naravno da nije, samo sam rekao...“

Ustao sam i odmah zažalio zbog toga, jer se jasno videlo koliko je viši od mene. „Da li bi me Mer postavio za vođu da sam budala?“

Neiskreno mi se osmehnulo, kao da je to što mi je dva dana uvredljivog gundao samo nekakav nesporazum. „Nemoj sad da se ljutiš zbog...“

Podigoh ruku. „Nisi ti kriv. Samo ne znaš ništa o meni. Ali hajde da večeras ne gubimo vreme na to. Svi smo umorni. Zasad, budi siguran da nisam neki bogataški sin koji je krenuo u pustolovinu.“

Uhvatio sam tanki komadić Tempijeve luči i usredsredio se. Povukao sam više toplote nego što mi je trebalo i osetio kako mi se ruka hladi sve do ramena. „I budi siguran da znam kako se pali vatra.“

Sastrugani komadići luči iznenada buknuše, zahvativši ostatak, iz koga gotovo istog trenu sunu plamen.

Hteo sam da to ispadne dramatično, kako me Dedan ne bi više smatrao za beskorisnog dečaka. Ali sam posle toliko vremena na

Univerzitetu preterao. Za pripadnika Ezoterijuma, zapaliti vatru na ovaj način bilo je jednostavno kao i obuti čizme.

S druge strane, Dedan nikad nije video nijednog ezoteričara i verovatno se nikad nije približio Univerzitetu ni na osamsto kilometara. Sve što je znao o magiji poticalo je iz priča ispričanih oko logorske vatre.

Zato je, kad je vatra buknila, prebledeo kao krpa i naglo ustuknuo nekoliko koraka. Gledao me je baš kao da sam poput Taborlina Velikog iznenada prizvao ogroman talas vatre.

A onda i na Martenovom i Hespinom licu jasno videh isti izraz, urođeno vintsko sujeverje. Gledali su čas u mene čas u plamenove što su lizali. Ja sam bio jedan od *onih*. Petljao sam s mračnim silama. Prizivao sam demone. Jeo sam ceo komadić sira, sa sve korom.

Gledajući njihova zapanjena lica, shvatio sam da ih, šta god da kažem, to neće umiriti. Ne ovog trenutka. Zato uz uzdah počeh da spremam postelju.

Mada te noći nije bilo mnogo veselog razgovora uz vatru, nije bilo ni Dedanovog gundanja. Više bih voleo da me poštuju, ali ako ne može tako, i malo zdravog straha pomoći će da sve ide glatko.

Pošto dva dana nisam izvodio ništa dramatično, svi se malo opustiše. Dedan se i dalje busao, pun samopouzdanja, ali me više nije zvao „momče“ i upola manje se žalio, tako da sam to video kao pobedu.

Ohrabren ovim mlakim uspehom, odlučih da pokušam da Tempija uvučem u razgovor. Ako želim da vodim ovu malu družinu, moram saznati više o njemu. Što je još važnije, morao sam da saznam može li da izgovori više od pet reči zaredom.

Zato, kad se zaustavimo da ručamo, pridoh ademskom plaćeniku. Sedeo je malo dalje od nas ostalih. Nije bio nedruželjubiv. Samo, dok bismo mi ostali uz jelo seli i pričali, on bi jednostavno jeo.

Ali danas sam, uz ručak – komad tvrde kobasice i malo hladnog krompira – namerno seo pored njega. „Zdravo, Tempie.“

Podigao je pogled i klimnuo glavom. Na trenutak uhvatih njegove bledosive oči. A onda je pogledao u stranu, uznemireno se pomerivši. Prošao je rukom kroz kosu, na trenutak me podsetivši na Simona. Obojica su bili iste vitke građe i imali kosu boje peska. Mada Simon

---

nije bio dovoliko ćutljiv. Ponekad od njega nisam nikako mogao da dođem do reći.

Naravno, i ranije sam pokušavao da pričam s Tempijem. Najčešće sam ćaskao: o vremenu, bolnim stopalima nakon celog dana pešačenja, hrani. Sve se to završilo neuspehom. U najboljem slučaju, reć ili dve. Ćešće klimanje glavom ili sleganje ramenima. Ali najčešće bi me bezizražajno pogledao, pa bi se uzrujao, tvrdoglavo odbijajući i da me pogleda u oći.

Zato sam danas imao keca u rukavu. „Ćuo sam priće o letaniju“, rekoh. „Voleo bih da saznam više. Hoćeš li mi reći nešto o tome?“

Tempijeve svetle oći naćas se susretoše s mojima, a lice mu ostade bezizražajno. Zatim je ponovo skrenuo pogled. Ćimnuo je jedan od kaiševa od crvene kože kojima mu je košulja bila pripijena uz telo, igrajući se rukavom. „Ne. Neću govoriti o letaniju. To nije za tebe. Nemoj pitati.“

Ponovo je skrenuo pogled i pogledao u zemlju.

Izbrojao sam u sebi. Jedanaest reći. Dobio sam odgovor bar na jedno pitanje.

POGLAVLJE SEDAMDESET SEDMO

Za peni

POLAKO SE SPUŠTAO SUMRAK KAD SKRENUSMO ZA OKUKU NA PUTU. Čuo sam pljeskanje i udaranje nogom o pod pomešano s muzikom, vikom i gromkim smehom. Posle deset sati pešačenja, taj zvuk me je toliko oraspoložio da sam se gotovo razveselio.

Smeštena na poslednjoj velikoj raskrsnici južno od Elda, gostionica *Za peni* bila je ogromna. Sagrađena od grubo tesanog drveta, imala je dva sprata i nekoliko zabata koji su nagoveštavali da je iznad nešto manji treći sprat. Kroz prozore ugledah muškarce i žene kako plešu, dok je violinista koga nisam video gudio ludu melodiju od koje je zastajao dah.

Dedan duboko udahnu. „Osećate li taj miris? Kažem vam, ovde radi žena koja može i kamen da skuva a ja bih opet tražio još. Slatka Peg. Mojih mi ruku, nadam se da je još tu.“ Rukama je zakrivudao po vazduhu da pokaže dvostruko značenje svojih reči i munuo Martena laktom.

Suzivši oči, Hesper se zapilji u Dedanovo teme.

Nesvestan toga, ovaj nastavi: „Noćas ću spavati stomaka punog jagnjetine i rakije. Mada, ako je suditi po mom prethodnom boravku ovde, malo manje spavanja moglo bi da bude zabavnije.“

Videvši da se na Hespinom licu sprema oluja, brzo uskočih. „Šta god imaju u loncu i po krevet za svakog od nas“, odlučno rekoh. „Sve ostalo plaćаш iz svog džepa.“

Dedan me pogleda kao da ne veruje svojim ušima. „Ma nemoj mi reći. Danima spavamo na tvrdom. Sem toga, to nisu tvoje pare. Šta škrtariš.“

„Još nismo obavili posao“, mirno reko. „Čak ni deo. Ne znam koliko ćemo se ovde zadržati, ali znam da nisam bogat. Ako suviše brzo ispraznimo Merovu kesu, moraćemo da lovimo za hranu.“ Pogledao sam ih sve. „Osim ako neko od vas nema dovoljno novca da nas prehrani pa želi da ga podeli?“

Na to se Marten žalostivo osmehnu. Hesperije nije skidala pogled s Dedana, koji me je i dalje streljao očima.

Tempi se malo uzvrpolji, kao i uvek nedokučivog lica. Izbegavajući da me pogleda u oči, bezizražajno je preleteo pogledom preko okupljenih. Pogled mu je prelazio ne od lica do lica, već od Dedanovih šaka, do Dedanovih stopala. Zatim do Martenovih, onda Hespinih, pa mojih stopala. Prebacio se s noge na nogu i primakao pola koraka Dedanu.

U nadi da ću razbiti napetost, blažim glasom reko: „Kad sve završimo, podelićemo ono što preostane u kesi. Tako će svako i pre nego što se vratimo u Severen imati nešto u džepu. Svako može svoj deo da potroši kako želi. Tada.“

Osetih da Dedanu nije milo, pa sačekah da vidim hoće li nastaviti.

Umesto njega oglasio se Marten. „Nakon celog dana pešačenja“, zamišljeno reče kao da govori sam za sebe, „piće bi mi stvarno dobro leglo.“

Dedan pogleda u prijatelja, a onda iščekujući u mene.

„Mislim da kesa može izdržati jednu turu pića“, pristao sam osmehnuvši se. „Ne verujem da Mer od nas želi da napravi sveštenike.“

Na to se Hesperije grleno nasmeja, a Marten i Dedan se osmehnuše. Tempiji me pogleda svojim svetlim očima, uzvrte se i skrete pogled.

Posle pet minuta opuštenog pogađanja, za jedan srebrni bit dobili smo pet običnih ležajeva, jednostavnu večeru i turu pića. Kad smo završili s tim, našao sam sto u mirnijem delu prostorije i gurnuo lautu na sigurno ispod klupe. Zatim sam seo, mrtav umoran, pitajući se kako ću Dedana naterati da prestane da se ponaša kao običan hvalisavac.

To mi se motalo po glavi kad pred mene na sto tresnuše večeru. Podigavši pogled, ugledah lice neke žene i njene lepo istaknute grudi, uokvirene mnoštvom svetlocrvenih kovrdža. Koža joj je bila bela kao

sneg, sa tek ponekom pegom. Usne svetle, opasno ružičaste boje. Oči svetle, opasno zelene boje.

„Hvala“, s malim zakašnjenjem rekoh.

„Nema na čemu, srce.“ Oči joj vragolasto zaigraše dok je sklanjala kosu s golog ramena. „Izgledalo je kao da si mi se tu uspavao.“

„Umalo i jesam. Naporan dan i put.“

„Prava šteta“, kao sa žaljenjem reče, protrljavši potiljak. „Kad bih znala da ćeš za sat vremena još biti na nogama, oborila bih te s njih.“ Pružila je ruku i lako mi provukla prste kroz kosu na potiljku. „Nas dvoje bismo mogli vatru da raspalimo.“

Zaledio sam se poput prepadnutog jelena. Ne mogu da objasnim zašto, osim možda zato što sam bio umoran posle nekoliko dana provedenih na putu. Možda zato što mi niko ranije nije tako otvoreno prišao. Možda...

Možda sam bio mlad i žalosno neiskusao. Nek ostane na tome.

Očajnički sam pokušavao da smislim šta da kažem, ali dok sam to prevalio preko jezika, ona se već odmakla, lukavo me pogledavši. Osetio sam kako mi obrazi bukne, zbog čega me još više bi sramota. Ne razmišljajući, pogledah na sto i večeru koju je donela. *Krompir čorba*, ukočeno pomislih.

Tiho se nasmejala i blago me dotakla po ramenu. „Izvini, momče. Učinilo mi se da si malo više...“ Ućutala je kao da se premisslja, pa nastavila. „Dopala mi se tvoja svežina, ali nisam znala da si *toliko* mlad.“

Govorila je blago, ali u glasu joj se osetilo da se smeška. Od toga me još više obli rumenilo, sve do ušiju. Konačno je, shvativši izgleda da će me šta god da kaže samo još više postideti, sklonila ruku s mog ramena. „Vratiću se kasnije da vidim treba li ti nešto.“

Tupo sam klimnuo glavom i ispratio je pogledom. Bilo je prijatno gledati je kako se udaljava, ali pažnju mi je skrenuo raštrkani smeh. Osvrnuvši se, na licima ljudi koji su sedeli za dugačkim stolovima oko mene videh veselje. Jedna grupica podiže pehare, podsmešljivo mi nazdravljajući. Neki tip naže se ka meni i, potapšavši me po leđima da me uteši, reče: „Ne shvataj to lično, momče, sve nas je odbila.“

Imao sam osećaj da su sve oči uprte u mene, pa oborih pogled i počeh da jedem. Dok sam kidao komade hleba i umakao ih u čorbu, razmišljao sam o tome kolika sam budala ispao. Krišom sam gledao

kako se crvenokosa služavka zabavlja odbijajući smicalice petorice-šestorice muškaraca dok je raznosila pića od stola do stola.

Kad je Marten seo na stolicu do mene, već sam se pomalo pribrao. „Dobro si skresao Dedanu“, bez uvijanja je rekao.

Malo se razvedrih. „Jesam li?“

On blago klimnu glavom i oštrim pogledom prelete po gomili ljudi u sobi. „Većina pokušava da ga zastraši, natera ga da se oseti glupo. Da si tako postupio, vratio bi ti desetostruko.“

„I *jeste* se ponašao glupo“, napomenuo sam. „A, da budemo iskreni, i *jesam* ga zastrašio.“

Na njega je bio red da slegne ramenima. „Ali si to mudro izveo tako da će te ipak slušati.“ Popio je gutljaj i zastao, promenivši predmet razgovora. „Hespe mu je ponudila da večeras podele sobu“, uzgred reče.

„Stvarno?“, upitao sam, nemalo iznenađen. „Osmelila se.“

Polako je klimnuo glavom.

„I?“, podbadao sam ga.

„I ništa. Dedan je rekao nek je proklet ako da pare za sobu koju bi trebalo da dobije za džabe.“ Polako me pogleda izvivši obrvu.

„Mora da se šališ“, bez oklevanja rekoh. „Nemoguće da on ne zna. Izigrava budalu samo zato što mu se ona ne sviđa.“

„Ne slažem se“, reče Marten okrenuvši se ka meni i malo snizivši glas. „Pre tri desetice dopratili smo karavan iz Relijena. Bilo je to dugo putovanje, Dedanu i meni džepovi su bili puni, a nismo imali na šta da potrošimo novac. I tako ti mi do kraja večeri sedimo u jednoj bednoj krčmici na doku, toliko pijani da ne možemo ni da ustanemo. A on počne da priča o njoj.“

Marten polako odmahnu glavom. „Ceo sat nije prestajao i nikad ne bi rekao da je žena koju je opisivao naša Hespe neumoljivog pogleda. Takoreći, pevao je o njoj.“ Uzdahnuo je. „Misli da je ona previše dobra za njega. A i ubeđen je da će, samo li je iskosa pogleda, završiti s rukom prelomljenom na tri mesta.“

„Zašto mu nisi rekao?“

„Šta da mu kažem? To je bilo pre nego što je počela da kao krava blene u njega. Tada sam verovao da su mu brige sasvim opravdane. Šta misliš, šta bi ti Hespe uradila kad bi je prijateljski potapšao po ma kom od njenih privlačnijih delova?“

Pogledao sam u Hesperu, koja je stajala za tezgom. Jednom nogom snažno je udarala u ritmu violine. Izuzev toga, njena ramena, oči, vilica, delovali su neumoljivo, gotovo ratoborno. Između nje i muškaraca koji su stajali za tezgom bio je mali ali primetan razmak.

„Verovatno ni ja ne bih rizikovao da mi polomi ruku“, priznao sam. „Ali do sada je već *mora* da shvati. Nije slep.“

„Nije ništa gori od nas ostalih.“

Hteo sam da se pobunim, a onda bacih pogled na crvenokosu sluzavku. „Mogli bismo da mu kažemo“, rekoh. „Ti bi mogao. Tebi veruje.“

Marten coku jezikom o zube. „Ma jok“, reče, odlučno spustivši piće na sto. „Samo bi još više zapetljalo stvari. Primetiće to, ili neće. Kad on bude našao za shodno i na svoj način.“ Slegao je ramenima. „Ili neće primetiti, a sunce će ujutro ponovo izaći.“

Neko vreme nijedan nije progovarao. Marten je preko krčaga posmatrao sobu ispunjenu žagorom, a pogled mu polako odluta. Naslonio sam se na zid i zadremao, dok se buka oko mene polako pretvarala u tiho, ugodno predenje.

A kao i obično, kad o njima ne vodim računa, misli mi odlutaše Deni. Setio sam se njenog mirisa, prevoja na vratu ispod uva, načina na koji je pomerala šake dok je pričala. Pitao sam se gde je večeras, da li je dobro. Zapitah se i da li joj misli ikad zaokupe nežna sanjarenja o meni...

„...lov na razbojnice ne bi trebalo da bude težak. Osim toga, bilo bi lepo da ih jednom za promenu zaskočimo, prokletu razuzdanu raspuštenu kopilad.“

Te reči trgoše me iz ugodnog dremeža kao kad ribu naglo izvučete iz bare. Svirac je prestao da svira kako bi popio piće, pa u gostionici uglavnom zavlada tišina. Usred nje, Dedanov glas odzvanjao je kao njakanje magarca. Otvorivši oči, video sam da i Marten malčice uznemireno gleda oko sebe, a pažnju mu bez sumnje privukoše iste reči kao i meni.

Trebao mi je samo sekund da uočim Dedana. Sedeo je dva stola od mene i pripito razgovarao s nekim sedokosim zemljoradnikom.

Marten je već bio na nogama. Ne želeći da skrećem pažnju na to, prosiktao: „Drž’ ga“, i prisilih se da ponovo sednem.

Stisnuo sam zube dok se Marten brzo provukao između stolova, potapšao Dedana po ramenu i pokazao palcem ka stolu za kojim sam sedeo. Dedan progunđa nešto što srećom nisam čuo i preko volje ustade.

Silom odvojivši pogled od Dedana, osvrnuo sam se po sobi. Lako sam uočio Tempija u njegovoj plaćeničkoj crvenoj odeći. Bio je okrenut ka ognjištu i posmatrao violinistu kako štимуje instrument. Popustio je kožne kaiševe na košulji, a na stolu pred njim stajalo je nekoliko praznih čaša. Posmatrao je violinistu s neobičnom napetošću.

Dok sam ga gledao, služavka mu donese još jedno piće. Odrešito ju je odmerio od glave do pete svojim plavim očima. Rekla mu je nešto, a on je glatko poput udvarača poljubi u ruku. Osmehnula se i vragolasto ga munula u rame. Ruka mu polako krenu ka oblini njenog struka i zadrža se tu. Njoj izgleda nije smetalo.

Dedan priđe mom stolu, zaklonivši mi Tempija baš u trenutku kad je violinista uzeo gudalo i zagudio neku poskočicu. Desetak ljudi skoči na noge, jedva čekajući da zaigra.

„Šta je?“, upita Dedan i stade ispred mog stola. „Zvao si me ovamo da mi kažeš da je kasno? Da me sutra čeka težak dan i da bi trebalo svoju malenkost da ušuškam u krevet?“ Nagnuo se napred na sto postavivši oči u ravni s mojima. Osetio sam kiseo miris u njegovom dahu: mutljag. Jeftino, odvratno piće kojim biste mogli zapaliti vatru.

Prezrivo se nasmejah. „Dođavola. Nisam ti ja mama.“ Zapravo sam se baš to spremao da kažem, pa sam pokušavao da smislim nešto drugo kako bih mu skrenuo pažnju. Pogled mi pade na crvenokosu koja mi je poslužila večeru, pa se nagoh napred. „Pitao sam se da li bi mogao nešto da mi kažeš“, rekao sam najubedljivijim zavereničkim glasom.

Njegovo mrštenje zameni radoznalost, a ja još malo snizih glas. „Dolazio si ovamo ranije, zar ne?“ Klimnuo je glavom i nagnuo se malo bliže. „Znaš li kako se zove ona devojka?“ Pokazao sam glavom na crvenokosu.

Dedan preko ramena uputi ka njoj jedan previše obazriv pogled, koji bi joj nesumnjivo privukao pažnju da nam nije bila okrenuta leđima. „Ona plavuša što je Adem vaćari?“, upita Dedan.

„Crvenokosa.“

Dedanovo široko čelo nabra se kad se zaškiljio ka suprotnom kraju sobe. „Losina?“, tiho je upitao. Okrenuo se ka meni, i dalje škiljeći. „Mala Losi?“

Slegoh ramenima, zažalivši što sam odlučio da mu ovim skrenem pažnju.

Prasnuvši u gromoglasan smeh, veliki čovek se delom strovali, a delom skliznu na klupu prekoputa mene.

„Losi“, ponovio je zakikotavši se malo glasnije nego što mi se sviđalo. „Kvoute, potcenio sam te.“ Lupio je dlanom o sto i ponovo se nasmejao, umalo se ne prevrnuvši unazad sa klupe. „Ah, imaš oštro oko, momče, ali nemaš nikakvih izgleda.“

To probudi moj povređeni ponos. „Zašto ne? Zar ona nije, ovaj...“, začutah neodređeno odmahnuvši rukom.

Nekako je shvatio šta sam hteo da kažem. „Kurva?“, upitao je s nevericom. „Pobogu, momče, nije. Ima ih ovde nekoliko.“ Mahnuo je rukom iznad glave, a onda zaverenički snizio glas. „Pazi, nisu to stvarno kurve. Samo devojke koje nemaju ništa protiv da dobiju još malo za noć.“ Zastao je, trepnuo. „Novca. Još novca. I još štošta pride.“ Zakikotao se.

„Samo sam mislio...“, slabašno zaustih.

„Jes', svaki muškarac koji ima oči i muda pomislio je isto.“ Nagnuo se malo bliže. „Pohotljiva je ta mala. Smutiće muškarca koji joj zapadne za oko, ali ne možeš je nagovoriti niti potplatiti da pođe u krevet. Inače bi bila bogata kao kralj Vinta.“ Pogledao je u nju. „Koliko vredi povaljati se s njom? Dao bih...“

Zaškiljio je u nju pomerajući usne kao da u sebi pravi neku zamršenu računicu. Trenutak kasnije slegao je ramenima i rekao: „Više nego što imam.“ Pogledao je u mene i još jednom slegao ramenima. „Ipak, od želja nema vajde. Nemoj se džabe mučiti. Ako želiš, znam ovde jednu gospu koju nije mrsko pogledati. Možda će hteti da ti ulepša veče.“ Počeo je pogledom da pretražuje sobu.

„Ne!“ Stavio sam mu ruku na rame da ga zaustavim. „Samo me je zanimalo.“ Bio sam svestan da ne zvučim iskreno. „Hvala što si me obavestio.“

„Nema na čemu.“ Polako je ustao.

„Oh“, rekoh, kao da mi tog časa nešto pade na pamet. „Možeš li da mi učiniš jednu uslugu?“ Klimnuo je glavom, a ja mu pokazah da pride. „Brine me da se Hespe ne izbrblja o zadatku koji obavljamo za Mera. Ako razbojnici čuju da ih tražimo, biće nam deset puta teže.“

Licem mu prelete izraz krivice. „Prilično sam siguran da to neće spominjati, ali znaš kako žene vole da pričaju.“

„Razumem“, brzo reče i ustade. „Razgovaraću s njom. Bolje je biti obazriv.“

Violinista s licem poput jastreba završi poskočicu i svi počеше da pljeskaju, lupaju nogama o pod i udaraju praznim krčazima o stolove. Uzdahnuo sam i pokrio lice rukama. Podigavši pogled, ugledah Martena za stolom do mog. Dotakao je prstima čelo i pozdravio me blagim klimanjem glavom. Malo mu se naklonih iz stolice. Uvek je lepo imati publiku koja vas ceni.

POGLAVLJE SEDAMDESET OSMO

Drugačiji put, drugačija šuma

OSETIO SAM MRAČNO ZADOVOLJSTVO KAD SAM NAREDNOG JUTRA video prilično mamurnog Dedana na putu pre nego što se sunce sasvim pomolilo na nebu. Krupni čovek kretao se obazrivo ali, njemu na čast, nijednom rečju se nije požalio, osim ako se povremeni jauci ne računaju kao reči.

Sad kad sam ga pažljivije posmatrao, uočih na njemu znake zaljubljenosti. Način na koji je izgovarao Hespino ime. Grube šale koje je zbijao kad joj se obraćao. Svaki čas bi nalazio opravdanje da pogleda u nju. Uvek pod nekim izgovorom: da se protegne, lenjo baci pogled niz put, pokaže na drveće oko nas.

I pored toga, Dedan i dalje nije obraćao pažnju na sporadično udvaranje kojim mu je Hesper uzvraćala. Ponekad je bilo zabavno gledati to, kao dobro režiranu modegansku dramu. Ponekad bi mi došlo da ih oboje zadavim.

Tempi je ćutke putovao s nama, kao neko nemo, dobro vaspitano štene. Posmatrao je sve: drveće, put, oblake. Da nije bilo njegovog nesumnjivo inteligentnog pogleda, do sada bih već bio ubeđen da je nekakva budala. Na ono nekoliko pitanja koja sam mu postavio i dalje je odgovarao nespretnim vrpoljenjem, klimanjem glave, sleganjem ramenima ili odmahivanjem glavom.

Svo ovo vreme radoznalost mi nije davala mira. Znao sam da je letani samo obična budalaština iz priča, ali deo mene se i dalje pitao. Da li je zaista štedeo reči? Da li zaista svoje ćutanje može da koristi kao oklop? Da se kreće brzo poput zmije? Istina je da mi, nakon što sam video šta Elksa Dal i Fela mogu da urade prizivajući imena vatre i kamena, pomisao da neko gomila reči kako bi ih koristio kao gorivo nije više izgledala toliko besmisleno.

Nas petoro smo se malo-pomalo upoznali i navikavali se na ćefove svojih saputnika. Dedan je pažljivo raščišćavao tlo na koje bi raširio postelju, i ne samo da je sklanjao grančice i kamenje već bi izgazio i svaki busen trave ili grumen zemlje.

Hespe je nemelodično zviždukala kad je mislila da je niko ne sluša i metodično čačkala zube posle svakog obroka. Marten nije hteo da jede meso na kome je bilo i malčice ružičastog, niti da pije vodu koja nije prokuvana ili pomešana s vinom. Bar dvaput dnevno rekao bi nam da smo budale što i mi to ne činimo.

Ali kad se radilo o neobičnom ponašanju, Tempiju nije bilo ravnog. Izbegavao je da me pogleda u oči. Nije se smešio. Nije se mrštio. Nije govorio.

Otkako smo otišli iz krčme *Za peni*, svojevoljno je izrekao samo jednu opasku. „Kiša bi ovaj put pretvorila u drugačiji put, šumu u drugačiju šumu.“ Izgovorio je svaku reč jasno, kao da je ceo dan razmišljao o toj izjavi. Ko zna, možda i jeste.

Bio je opsednut kupanjem. Mi ostali otišli bismo u kupatilo kad bismo svratili u neku gostionicu, ali Temp i se kupao svakog dana. Ako je u blizini bio neki potok, oprao bi se uveče i još jednom kad se probudi. Inače se prao uz pomoć krpe i malo svoje vode za piće.

A dvaput dnevno, bez izuzetka, izvodio je složeno ritualno istezanje, pažljivo praveći šakama oblike i šare po vazduhu. Podsećalo me je na spore dvorske plesove koje izvode u Modegu.

Očigledno mu je to pomagalo da ostane gibak, ali je bilo neobično gledati ga. Hespe se šalila da bi nam, kad bi nas razbojnici pozvali na ples, naš mirišljavi plaćenik bio od velike pomoći. Ali rekla je to šapatom, da je Temp i ne čuje.

Kad se radilo o ćefovima, pretpostavljam da sam ja bio poslednji koji je trebalo da kritikuje druge. Skoro svake večeri sam svirao lautu, kad

nisam bio previše umoran od pešačenja. Rekao bih da to nije pomoglo da ostali steknu bolje mišljenje o meni kao taktičkom vođi ili ezoteričaru.

Što smo bili bliži odredištu, postajao sam sve nespokojniji. Od svih nas, jedino je Marten bio dobro pripremljen za ovaj zadatak. Dedan i Hesper bi bili dobri u borbi, ali s njima je bilo nezgodno raditi. Dedan je bio svađalica i tvrdoglav. Hesper je bila lenja. Retko kad je pomagala da se pripreme obroci ili da se operu sudovi, osim ako biste to od nje zatražili, a čak i tad je to radila preko volje, tako da i nije bila od velike pomoći.

A tu je bio i Tempi, plaćeni ubica koji nije hteo da me pogleda u oči niti da razgovara sa mnom. Plaćenik za koga sam čvrsto verovao da bi se mogao nadati uspehu u modeganskom pozorištu...

Pet dana po odlasku iz Severena stigli smo u oblast u kojoj su se dogodili napadi. Trideset kilometara dug komad zavojitog puta koji je prolazio Eldom: nije bilo gradova, gostionica, čak ni napuštene farme. Potpuno izdvojen komad kraljevskog drumca usred beskrajne prastare šume. Prirodno stanište medveda, ludih pustinjaka, lovokradica. Raj za razbojnike.

Marten je otišao u izviđanje dok smo mi ostali podigli logor. Sat vremena kasnije izašao je iz šume, zadihan ali dobro raspoložen. Uveravao nas je da nije našao nikakve znake da je još neko u blizini.

„Neverovatno mi je da branim poreznike“, s gađenjem progundā Dedan. Hesper se grleno nasmeja.

„Braniš civilizaciju“, ispravih ga. „I održavaš bezbednost na putevima. Osim toga, Mer Alveron taj novac koristi u važne svrhe.“ Iscerih se. „Recimo, da plati nas.“

„E, za to se ja borim“, reče Marten.

Posle večere izložio sam jedinu strategiju koju sam uspeo da smisliti nakon što sam pet dana lupao glavu. Štapom sam na zemlji nacrtao krivulju. „Dobro. Ovo je put, deo dug oko trideset kilometara.“

„Kilimetra.“ Tihi glas pripadao je Tempiju.

„Molim?“ upitao sam. Ovo je bilo prvo što je rekao u poslednjih dan i po.

„Kilmetara?“ Izgovorio je nepoznatu reč s toliko jakim naglaskom da mi je trebao sekund kako bih shvatio šta je rekao.

„Kilometara“, razgovetno izgovorih. Pokazao sam na put i podigao jedan prst. „Oдавde do puta ima jedan kilometar. Danas smo prešli dvadeset četiri kilometra.“

Klimnuo je glavom.

Vratio sam se crtežu. „Možemo pretpostaviti da se razbojnici nalaze u krugu od petnaest kilometara od puta.“ Uokvirio sam grubu skicu puta. „Što nam ostavlja šeststo kvadratnih kilometara šume koju treba pretražiti.“

Usledila je tišina dok su svi razmišljali o ovom što sam rekao. Konačno se oglasio Temp: „To je veliko.“

Ozbiljno klimnuh glavom. „Bili bi nam potrebni meseci da pretražimo toliki prostor, ali ne mora biti tako.“ Dodao sam još dve linije na crtež. „Svakoг dana Marten će ići u izviđanje ispred nas.“ Pogledao sam u njega. „Koliko možeš sigurno da pređeš za dan?“

Malo se zamislio pogledavši u drveće oko nas. „Po ovoj šumi? S ovoliko šipražja? Oko jedan i po kvadratni kilometar.“

„Koliko ako budeš bio oprezan?“

Nasmešio se. „Uvek sam oprezan.“

Klimnuo sam glavom i nacrtao liniju paralelnu s putem. „Marten će izviđati pojas širine oko jedan kilometar, otprilike jedan i po kilometar od puta. Tražiće njihov logor ili straže kako mi ostali ne bismo slučajno nabasali na njih.“

Hespe odmahnu glavom. „To ne valja. Neće doći toliko blizu puta. Ako žele da ostanu sakriveni, otići će dublje. Bar tri-četiri kilometra.“

Dedan klimnu glavom. „Ja bih se povukao bar pet kilometara od puta pa bih se tek onda sakrio i krenuo da ubijam ljude.“

„I ja tako mislim“, složih se. „Ali pre ili kasnije moraju izaći na put. Moraju da postavе izvidnice i kreću se tamo-amo zbog zaseda. Moraju da obnavljaju zalihe. Pošto su овde već nekoliko meseci, svi su izgledi da su prokrčili nekakav put.“

Docrtao sam štapom nekoliko detalja. „Nakon Martenovog izviđanja, dvoje nas će ući u šumu da pažljivo pretraže za njim. Pokrićemo uzan pojas šume, tražeći bilo kakav znak koji ukazuje na njihovu putanju. Drugo dvoje će tražiti logor.“

„Možemo da pređemo oko tri kilometra na dan. Počecemo od severne strane puta i pretraživati od zapada ka istoku. Ako ne nađemo trag, преći ćemo na južnu stranu puta i probijati se od istoka ka

zapadu.“ Završio sam s crtanjem po zemlji i odmakao se. „Naći ćemo njihovu putanju za jednu deseticu. Možda dve, zavisi koliko imamo sreće.“ Nagnuo sam se unazad i zabio štap u zemlju.

Dedan je sumorno gledao u grubu mapu. „Trebaće nam još zaliha.“

Klimnuo sam glavom. „Premešćaćemo logor na svakih pet dana. Dvoje će se vratiti do Krosona po zalihe. Drugo dvoje će premestiti logor. Marten će se odmarati.“

Marten se oglasi. „Od sada ćemo morati da budemo pažljivi i s vatrom“, reče. „Odaće nas miris dima ako smo im uz vetar.“

Klimnuo sam glavom. „Svaki dan će nam trebati jama s vatrom i moraćemo da tražimo stabla renela.“ Pogledah u Martena. „Znaš kako izgleda renel, zar ne?“ Iznenađeno me je gledao.

Hespe je gledala čas u jednog čas u drugog. „Šta je renel?“, upitala je.

„To je drvo“, reče Marten. „Dobro za ogrev. Gori čistim i vrelin plamenom. Bez dima, a gotovo da se ni miris ne oseća.“

„Čak i kad je drvo zeleno“, rekoh. „Isto je i s lišćem. Korisno je. Ne raste svuda, ali sam ih video nekoliko u okolini.“

„Kako jedan gradski momak zna tako nešto?“, upita Dedan.

„Posao mi je da štošta znam“, ozbiljno rekoh. „I zašto misliš da sam odrastao u gradu?“

Dedan sleže ramenima i skrenu pogled.

„Od sada bi trebalo da gorimo samo to drvo“, rekoh. „Ako ga nema mnogo, čuvaćemo ga za vatru na kojoj kuvamo. Ako ga ne nađemo, moraćemo hranu da jedemo hladnu. Zato dobro otvorite oči.“

Svi zaklimate glavom, Tempi nešto kasnije od ostalih.

„Najzad, moramo da se dogovorimo šta ćemo reći za slučaj da nabasaju na nas dok ih tražimo.“ Pokazao sam na Martena. „Šta ćeš reći ako te neko uhvati u izviđanju?“

Bio je iznenađen, ali nije oklevao s odgovorom. „Ja sam lovokradica.“ Pokazao je olabavljen luk naslonjen na drvo. „Ne bi bilo daleko od istine.“

„A odakle si?“

Oklevao je samo trenutak. „Iz Krosona, samo dan odavde.“

„A zoveš se?“

„M...Meris“, nespretno je izgovorio. Dedan se nasmeja.

Osmehnuh se. „Ne predstavljaš se lažno. Teško je to uraditi uverljivo. Ako te uhvate i puste, lepo. Samo ih nemoj dovesti do našeg

logora. Ako budu želeli da te povedu sa sobom, iskoristi to najbolje što možeš. Pretvaraj se da želiš da im se pridružiš. Ne pokušavaj da bežiš.“

Marten je delovao uznemireno. „Da ostanem s njima?“

Klimnuh glavom. „Ako budu mislili da si budala, očekivaće da ćeš pobeći prve noći. Ako misle da si pametan, očekivaće da pobegneš druge noći. Ali već treće noći bi trebalo donekle da ti veruju. Sačekaj ponoć, pa napravi nekakvu pometnju. Zapali nekoliko šatora ili tako nešto. Sačekaćemo da nastane metež i rasturiti ih spolja.“

Pogledao sam u ostalo troje. „Ovo važi za svakog od vas. Sačekajte treću noć.“

„Kako ćeš naći njihov logor?“, upita Marten, a čelo mu se orosi znojem. Nisam ga krivio. Igrali smo opasnu igru. „Ako me uhvate, neću moći da vam pomognem da ga nađete.“

„Neću ja tražiti *njih*“, rekoh. „Tražiću tebe. Mogu da nađem bilo koga od vas u šumi.“

Pogledao sam okupljene oko vatre, očekujući da će Dedan bar progundati, ali izgleda da niko nije sumnjao u moje ezoteričarske sposobnosti. Uzgred se zapitah za šta li sve misle da sam sposoban.

Istina je da sam prethodnih dana krišom od svakog uzeo po dlaku, tako da sam lako mogao da napravim visak pomoću koga sam za manje od minut mogao da nađem bilo koga iz družine. Imajući u vidu vintsko sujeverje, sumnjam da bi voleli da znaju pojedinosti.

„Šta bi trebalo da ispričamo?“ Hespe nadlanicom lupi Dedana po grudima i začu se potmulu zvuk kad njeni zglobovi udariše o njegov tvrđi kožni prsluk.

„Mislite da ćete moći da ih ubedite da ste nezadovoljni čuvari karavana koji su odlučili da pređu u razbojnike?“

Dedan otrfrknu. „Dodavola, nekoliko puta mi je to palo na pamet.“ Kad ga je Hespe pogledala, opet je otrfrknuo. „Nemoj mi reći da tebi nije. Iz desetice u deseticu pešačiš po kiši, jedeš pasulj, spavaš na zemlji. Sve to za peni na dan?“ Slegao je ramenima. „Božjih mi zuba. Čudi me da se pola nas nije odmetnulo.“

Osmehnuh se. „Dobro ćeš se ti snaći.“

„A šta ćemo s njim?“ Hespe pokaza palcem na Tempija. „Niko neće poverovati da se on odmetnuo. Ademi zarađuju deset puta više od nas.“

„Dvadeset puta“, progundā Dedan.

I meni je isto palo na pamet. „Tempi, šta ćeš ako te nađu razbojnici?“

Tempi se malo uzvrpolji, ali ne reče ništa. Načas je pogledao u mene, a onda u stranu oborivši pogled. Nisam znao da li razmišlja ili je samo zbunjen.

„Da nije ademske crvene odeće, ne bi izgledao nimalo posebno“, reče Marten. „Čak mu ni mač nije naročit.“

„Sigurno ne deluje kao da je dvadeset puta bolji od mene“, tiho reče Dedan, ali dovoljno glasno da ga svi čujemo.

I mene je brinula Tempijeva odeća. Nekoliko puta sam pokušao da zapodenem razgovor s Ademom nadajući se da ćemo pričati o tome, ali bilo je to kao da pokušavate da ćaskate s mačkom.

Ali to što nije znao reč „kilometri“ pomoglo mi je da shvatim nešto čega je trebalo da se setim mnogo ranije. Ejturanski mu nije bio maternji jezik. Pošto sam se i sâm nedavno na Univerzitetu mučio da tečno naučim sijaru, razumeo sam njegov nagon da čuti umesto da priča i napravi budalu od sebe.

„Neka pokuša da odglumi, kao i mi“, nesigurno reče Hespe.

„Teško je ubedljivo lagati kad ne govoriš dobro jezik“, rekoh.

Tempi nas je bleđim očima pratio dok smo govorili, ali nije ništa rekao.

„Ljudi potcenjuju čoveka koji ne govori dobro“, reče Hespe. „Možda bi mogao nekako da se... pravi mutav? Glumi zbunjenost kao da se izgubio?“

„Ne bi morao da se pravi mutav“, nastavio je Dedan sebi u bradu. „Mogao bi jednostavno da *bude* mutav.“

Tempi pogleda u Dedana, i dalje bezizraznog lica, ali s više žestine nego ranije. Polako i oprezno je uzdahnuo, a onda progovorio: „Tih ne znači glup“, reče ravnim glasom. „Ti? Stalno pričaš. *Bla-bla-bla-bla-bla*.“ Pomerao je šaku kao kad se usta otvaraju i zatvaraju. „Stalno. Kao pas koji cele noći laje na drvo. Pokušava da bude velik. Ne. Samo buka. Samo pas.“

Nije trebalo da se nasmejem, ali potpuno me je iznenadio. Delom zato što sam Tempija video kao tihog i trpeljivog, a delom i zato što je bio sasvim u pravu. Da je Dedan bio pas, bio bi onaj koji neprestano laje uprazno. Tek da čuje svoj lavež.

Ipak, nije trebalo da se nasmejem. Ali jesam. I Hespe se nasmejala i pokušala da to sakrije, što je bilo još gore.